



Plats och tid	Stadshuset i Skövde, Kommunstyrelsensalen, kl. 13.00–15.10	
Beslutande	Mikael Wendt (L), Falköping, ordförande Karolina Bergström (S), Falköping Knut Indebetou (M), Hjo Anders Karlsson (S), Hjo Anders Lundgren (C), Karlsborg Peter Kornestedt (S), Karlsborg Linda Schultz Forsberg (S), Skövde ersätter Michael Nimstad (M), Skövde, 1:e vice ordförande Anders Ahlmann (SD), Skövde Lena Åberg (L), Tibro, 2:e vice ordförande Anders Ståhl (L), Karlsborg ersätter Jessica Bolzyk (M), Tibro	
Övriga närvarande	Ersättare Roland Wanner (MP), Falköping Klara de Boer (C), Hjo Kenny Johansson (S), Hjo	Övriga Pelle Holmström, förbundschef Anna Toftedahl, avdelningschef miljöskydd Eleonor Daag, sekreterare Elsa Eriksson, miljöinspektör Maria Svantesson, miljöinspektör Marielle Bengtsson, miljöinspektör Moa Carlsson, miljöjurist Lena Gustavsson, VA-rådgivare Jolanda Stenstam, kommunikatör
Ajournering	Kl. 14.20–14.40	
Utses att justera	Lena Åberg	
Underskrifter	Protokollet är justerat digitalt, se sista sidan i dokumentet.	
Sekreterare	Eleonor Daag	Paragrafer 21–22
Ordförande	Mikael Wendt (L)	
Justerare	Lena Åberg (L)	



## Remiss om tillfällig åtgärd för att underlätta för försvarsövningar under särskilda förhållanden

### Beslut

Miljönämnden beslutar att lämna följande yttrande om tillfällig åtgärd för att underlätta för försvarsövningar under särskilda förhållanden.

Miljönämnden förstår svårigheten avseende Försvarsmaktens uppkomna behov av utökad verksamhet.

Nämnden anser att underlaget är undermåligt utrett. Svårigheter och eventuell tidsnöd utgör inte skäl för avsteg från sedvanliga krav på behovsutredning och konsekvensanalys.

### Sammanfattning

Nämnden konstaterar att promemorian är bristfälligt utredd och undermåligt analyserad vilket innebär att det saknas relevant konsekvensanalys. Nämnden lämnar synpunkter på det som går att utläsa ur departementspromemorian.

### Syfte och grund för avvikelse från villkor och försiktighetsmått

Av skrivningarna i promemorian ges intrycket att syftet militärt samarbete med andra länder är det enda rekvisitet som krävs för avvikelse. Där kan miljönämnden inte tydligt se under vilka förutsättningar som nya tillfälliga bestämmelsen i miljöprövningsförordningen kan eller får användas.

Paragrafen innehåller rekvisitet nödvändigt. Avvikelse måste vara nödvändiga för militärt samarbetet med andra länder. Om syftet är att betona nödvändigheten bör just nödvändigheten analyseras i det fortsatta författningsarbetet. En bättre ordning vore att avvikelser från tillståndsvillkor och försiktighetsmått bara får göras om Försvarsmakten kan visa att själva övningen är nödvändig för det militära samarbetet, samt att avvikelser är nödvändiga för att uppnå syftet med den specifika övningen.

### Tillsynsaspekter

I den nya tillfälliga bestämmelsen i miljöprövningsförordningen kommer att medföra att Försvarsmakten får möjlighet att avvika från bland annat tillståndsvillkor. Utan undantaget skulle det innebära miljöbrott. Det är oklart vad tillsynsmyndigheten har för roll och hur verksamheten ska följas upp i dessa fall. Det finns också risk att villkorsbrott vid ordinarie verksamhet göms inom ramen för verksamhet som genomförs inom ramen som beskrivs i denna promemoria. Miljönämnden ser också det som försvårande att det är Försvarsmakten, d.v.s. verksamhetsutövaren, som avgör om ett villkor ska överskridas och på vilket sätt som är acceptabelt. Tillsynsmyndighetens roll blir i detta fall helt åsidosatt.



MN § 21 forts.

Det är oklart för miljönämnden vilken roll som tillsynsmyndigheten har vid tillfällena som promemorian omfattar men också vem som är tillsynsmyndighet för verksamheten med utländska förband. Det behöver förtydligas om tillsynsregler och lagstöd för tillsynsbeslut även gäller när fråga är om övningar nödvändiga för det militära samarbetet med andra länder.

Det framgår inte av promemorian vad tillsynsmyndigheten rent faktiskt kan göra om den bedömer att avstegen från tillståndsvillkor och försiktighetsmått inte är förenliga med syftet, det vill säga nödvändigt för militärt samarbete med andra länder. Det framgår inte heller vad tillsynsmyndigheten kan göra om den bedömer att avvikelserna medför alltför långtgående avvikelser från villkor och/eller över tid. Ska avsaknad av uttalade skrivningar tolkas på så vis att tillsynsmyndigheten kan ingripa med förelägganden med stöd av de allmänna hänsynsreglerna och 26 kap. 9 § miljöbalken.

Miljönämnden anser att kravet att Försvarsinspektören för hälsa och miljö ska underrättas så snart som möjligt är alltför oprecist och lämnar utrymme för tolkningar som kan medföra att underrättelse sker senare än nödvändigt. Skrivningen bör ändras på så vis att underrättelse ska ske omedelbart. Detta för att säkerställa att tillsynsmyndigheten underrättas i tid.

Det framgår inte av författningsförslaget vad en underrättelse till tillsynsmyndigheten ska innehålla. Med nuvarande skrivning saknas exempelvis syfte, nödvändighet, övningens omfattning, vilka avvikelser som aktualiseras samt eller om miljö- och hälsokonsekvenser behöver ingå i underrättelsen. Det bör ställas författningskrav på vad en underrättelse minst ska innehålla. Miljönämnden anser att den nya tillfälliga bestämmelsen i miljöprövningsförordningen bör innehålla rekvisiten om rimligt och proportionerligt. Miljönämnden ser en risk att paragrafen kan missutnyttjas med grund i att kunna överskrida tillståndsgiven ram för att exempelvis spara pengar eller tid.

Miljönämnden noterar att tillsynsmyndigheten endast ska underrättas, det vill säga fråga är om ensidig information om att militär övning i strid med tillståndsvillkor och försiktighetsmått kommer att äga rum.

I det fortsatta arbetet bör förslaget förenlighet med miljöbalken analyseras djupare, till exempel hur förslaget förhåller sig till de allmänna hänsynsreglerna.

---

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Lena Åberg



MN § 21 forts.

### **Påverkan på andra intressen**

Miljönämnden saknar analys i promemorian avseende om det finns andra intressen som kan påverkas av den nya tillfälliga bestämmelsen i miljöprövningsförordningen och om så är fallet hur avvägningar ska göras. Exempelvis påverkan på andra riksintressen så som för friluftsliv eller Natura 2000-områden som kan finnas kring aktuella områden där övning med stöd i nya tillfälliga bestämmelsen i miljöprövningsförordningen genomförs.

Det kan också finnas andra överenskommelser eller liknande mellan Försvarsmakten och andra aktörer som kan påverkas den nya tillfälliga bestämmelsen i miljöprövningsförordningen. Exempelvis yrkesfisket, fritidsfiske eller turism är områden som behöver utredas i det fortsatta arbetet.

### **MKB-direktivet och andra EU-rättsakter**

Miljönämnden anser att promemorian inte uppfyller krav på utredning och analys vad gäller förslaget förenlighet med MKB-direktivet (Miljökonsekvensbeskrivningsdirektivet, Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt). Att konstatera att medlemsstaterna från fall till fall får, inom ramen för den nationella lagstiftningen, besluta att inte tillämpa direktivet på projekt som avser nationella försvaret anses inte tillräckligt. Beaktas måste att MKB-direktivet innehåller rättsliga krav på att genomföra en miljökonsekvensbedömning av offentliga eller privata projekt som antas ha betydande miljöpåverkan, innan tillstånd ges. Genom att införa minimikrav för vilka typer av projekt som ska bedömas, exploatörens huvudsakliga skyldigheter, bedömningens innehåll och ansvariga myndigheters och allmänhetens deltagande har principerna för miljöbedömningar harmoniserats i hela EU. Som ett led i tillståndsförfarandet görs det vid konsekvensbedömningen även en bedömning av specifika projekts miljökostnader och miljövinster i syfte att garantera deras hållbarhet. Direktivet har därför blivit ett viktigt verktyg för att integrera miljöhänsyn och har även genererat både miljövinster och socioekonomiska vinster.

Miljönämnden kan inte bedöma om författningsförslaget är förenligt med MKB-direktivet eftersom nödvändigt bedömningsunderlag saknas. Frågan måste analyseras djupare i det fortsatta arbetet. Även så bör utredas om författningsförslaget berör andra EU-rättsakter och förpliktelser.

### **Århuskonventionen**

Århuskonventionen, egentligen UNECE:s (FN:s ekonomiska kommission för Europa) konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor.

---

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Lena Åberg



MN § 21 forts.

Miljönämnden kan inte bedöma om författningsförslaget är förenligt med Århuskonventionen. Nämnden kan även här endast konstatera att nödvändigt bedömningsunderlag för bedömning av förenligheten med konventionen, och därmed Sveriges internationella förpliktelser, saknas. Även denna fråga måste adresseras djupare i det fortsatta författningsarbetet.

#### **Andra medlemsstaters eventuella reglering**

Promemorian omfattar undantag från gällande rätt på ett rättsområde syftande till att skydda väsentliga skyddsvärda intressen, miljön och människors hälsa. Därtill ett område som i hög grad är reglerat via EU-rättsakter. Miljönämnden saknar en analys hur andra medlemsstater som är medlemmar i NATO har hanterat aktuell frågeställning. Har behov av att kunna avvika från tillståndsvillkor och försiktighetsmått aktualiserats inom andra medlemsstater till följd av NATO-medlemskap. Hur har det i så fall reglerats och hur har dessa medlemsstater förhållit sig till frågor om förenlighet med EU:s miljö rätt, inkluderat MKB-direktivet och Århuskonventionen.

#### **Redogörelse för ärendet**

Miljönämnden har fått möjlighet att yttra sig över en promemoria om en ny tillfällig bestämmelse i miljöprövningsförordningen (2013:251) från Klimat- och näringslivsdepartementet.

Promemorian föreslår att ge Försvarsmakten rätt att vid militära övningar avvika från de villkor och försiktighetsmått som gäller enligt tillstånd eller föreläggande för en sådan verksamhet som avses i förordningens 24 eller 30 kap., om det är nödvändigt för militärt samarbete med andra länder.

Bestämmelsen föreslås träda i kraft den 12 juni 2023 och upphöra att gälla vid utgången av juni 2024.

#### **Beslutsunderlag**

Miljösamverkans förslag till beslut daterat 2023-04-21  
Remiss om promemorian Tillfällig åtgärd för att underlätta för försvarsövningar under särskilda förhållanden

#### **Beslutet skickas till**

Klimat- och näringslivsdepartementet, KN2023/00937

---

Protokollet är signerat digitalt av:

Mikael Wendt och Lena Åberg



MILJÖSAMVERKAN  
ÖSTRA SKARABORG

Detta dokument är elektroniskt signerat enligt EU:s förordning eIDAS och utgör en avancerad elektronisk underskrift och är juridiskt bindande.

Signed by: MIKAEL WENDT

Date: 2023-05-04 08:32:44

BankID refno: 9f22b90d-1dd2-4cfe-ba2a-1e8042f33bd8



Ordförande i Miljönämnden östra Skaraborg: Mikael  
Wendt

Signed by: LENA ÅBERG

Date: 2023-05-04 08:38:02

BankID refno: e51d9b9c-1d4c-48cc-abd1-f3a04154e7e4



Andre vice ordförande i Miljönämnden östra  
Skaraborg: Lena Åberg

Signed by: ELEONOR DAAG

Date: 2023-05-04 15:52:29

BankID refno: 1380366d-d2a2-4710-bd57-1e49caec4333



Miljösekreterare: Eleonor Daag